

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра міжнародних економічних відносин

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**з дисципліни
«СТРАХУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ»**

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 0302 Міжнародні відносини

спеціальність (напрямок) 6.030203 – Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

спеціалізація _____

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.е.н., доц. Гончаренко Н.І.

1. Навчальний контент:

Тема: *Страхування валютних та фінансових ризиків зовнішньоекономічних операцій.*

План

1. Класифікація зовнішньоекономічних ризиків
2. Поняття валютного та фінансового ризиків
3. Особливості страхування валютних та фінансових ризиків

Валютні ризики є частиною комерційних ризиків, які загрожують учасникам ЗЕД. Валютні ризики — це небезпека валютних втрат у результаті зміни курсу валюти ціни (позики) стосовно валюти платежу в період між підписанням контракту або кредитної угоди і здійсненням платежу. В основі валютного ризику лежить зміна реальної вартості грошового зобов'язання в зазначений період. Валютні ризики загрожують обом сторонам угоди.

У зв'язку з тим, що курси абсолютно усіх валют, у тому числі й резервної валюти — долара США, зазнають періодичних коливань унаслідок різних об'єктивних і суб'єктивних причин, практика міжнародних економічних відносин виробила підходи до вибору стратегії захисту від валютних ризиків. Сутність цих підходів полягає в тому, що:

1. Приймаються рішення про необхідність спеціальних заходів для страхування валютних ризиків.
2. Виділяється частина зовнішньоторговельного контракту або кредитної угоди — відкрита валютна позиція, яка буде страхуватися.
3. Вибирається конкретний спосіб і метод страхування ризику.

У міжнародній практиці застосовуються три основних способи страхування ризиків:

1. Односторонні дії одного з партнерів.
2. Операції страхових компаній, банківські й урядові гарантії.
3. Взаємна домовленість учасників угоди.

На вибір конкретного методу страхування ризику впливають такі чинники:

- особливості економічних і політичних відносин із стороною — контрагентом угоди;
- конкурентоспроможність товару;
- платоспроможність контрагента угоди;
- чинні валютні і кредитно-фінансові обмеження в певній країні;
- термін покриття ризику;
- наявність додаткових умов здійснення угоди;
- перспективи зміни валютного курсу або процентних ставок на ринку.

Світова практика страхування валютних і кредитних ризиків відображає зміни, що відбуваються у світовій економіці й валютній системі в цілому. Найбільш простим і найпоширенішим методом страхування валютних ризиків були

золоті й валютні захисні застереження, які почали застосовуватися після Другої світової війни.

Золоте застереження засноване на фіксації золотого вмісту валюти платежу на дату укладання контракту і перерахуванні суми платежу пропорційно до зміни золотого вмісту на дату виконання. Використовували пряме і непряме золоті застереження. При прямому застереженні сума зобов'язання вимірювалась у ваговій кількості золота; при непрямому сума зобов'язання, виражена у валюті, перераховувалася пропорційно до зміни золотого вмісту цієї валюти (зазвичай — долара).

Валютне застереження — умова в міжнародному контракті, що обумовлює перегляд суми платежу пропорційно до зміни курсу валюти застереження з метою страхування валютного або кредитного ризику експортера або кредитора. Найбільш поширена форма валютного застереження — незбігання валюти ціни і валюти платежу. При цьому експортер або кредитор зацікавлений у тому, щоб за валюту ціни вибиралася найбільш стійка валюта або валюта, підвищення курсу якої прогнозується, тому що при здійсненні платежу підрахунок суми платежу виконується пропорційно до курсу валюти ціни. Звідси випливає, що в умовах нестабільності плаваючих валютних курсів цей метод страхування валютних ризиків є неефективним. Такий самий висновок для іншої форми валютного застереження — коли валюта ціни і валюта платежу збігаються, а сума платежу ставиться в залежність від більш стабільної валюти застереження.

Для зниження ризику падіння курсу валюти ціни на практиці набули поширення багатовалютні застереження. Багатовалютне застереження — умова в міжнародному контракті, що обумовлює перегляд суми платежу пропорційно до зміни курсу кошика валют, що заздалегідь вибираються за згодою сторін. Багатовалютне застереження має переваги перед одно-валютним:

— по-перше, валютний кошик, як метод визначення середньозваженого курсу валют, знижує ризик різкої зміни суми платежу;

— по-друге, воно найбільшою мірою відповідає інтересам контрагентів угоди з погляду валютного ризику, тому що включає валюти різної стабільності.

Водночас до недоліків багатовалютного застереження можна віднести складність формулювання застереження в контракті залежно від способу розрахунку курсових втрат, неточність якого призводить до різного трактування сторонами умов застереження. Іншим недоліком багатовалютного застереження є складність вибору базисного кошика валют.

Існує декілька видів валютних кошиків. Вони розрізняються за складом валют:

1. Симетричний кошик — у ньому валюти мають однакову частку.
2. Асиметричний кошик — у ньому валюти мають різну частку.
3. Стандартний кошик — валюти зафіксовані на визначений період застосування валютної одиниці як валюти застереження.
4. Регульований кошик — валюти змінюються залежно від ринкових чинників.

Елементами механізму валютного застереження є:

— початок його дії, що залежить від визначеної в контракті межі коливань курсу;

— дата базисної вартості валютного кошика. Датою базисної вартості зазвичай є дата підписання контракту. Іноді застосовується ковзаюча дата базисної вартості, що зумовлює додаткову непевність;

— дата або період визначення умовної вартості валютного кошика на момент платежу: як правило, робочий день безпосередньо перед днем платежу або декілька днів перед ним;

— обмеження дії валютного застереження при зміні курсу валюти платежу проти курсу валюти застереження шляхом встановлення нижньої і верхньої межі дії застереження (як правило, у відсотках до суми платежу).

Іншими формами багатовалютного застереження є:

1. Використання як валюти платежу декількох валют із

погодженого набору, наприклад: долар, євро, швейцарський

франк і фунт стерлінгів.

2. Опціон валюти платежу — на момент укладання контракту ціна фіксується в декількох валютах, а при настанні платежу експортер має право вибору валюти платежу.

Обмеженість застосування валютного застереження взагалі (і багатовалютного зокрема) полягає в тому, що воно страхує від валютного й інфляційного ризику лише тією мірою, якою зростання товарних цін відображається на динаміці курсів валют. У світовій практиці для страхування експортерів і кредиторів від інфляційного ризику використовують товарно-цінові застереження.

Товарно-цінове застереження — умова, що включається в міжнародний контракт з метою страхування від інфляційного ризику. До товарно-цінових застережень відносять:

1. Застереження про змінну ціну, що підвищується залежно від ціноутворювальних чинників.
2. Індексне застереження — умова, за якою суми платежу змінюються пропорційно до зміни цін за період з дати підписання до моменту виконання зобов'язання. Індексні застереження не набули значного поширення у світовій практиці через труднощі з вибором і перерахуванням індексів, що реально відображають зростання цін.
3. Комбіноване валютно-товарне застереження використовується для регулювання суми платежу з урахуванням зміни валютних курсів і товарних цін. У випадку однонаправленої динаміки зміни валютних курсів і товарних цін підрахунок сум платежу відбувається пропорційно до чинника, що максимально змінився. Якщо ж за період між підписанням і виконанням угоди динаміка валютних курсів і динаміка товарних цін не збігалися, то сума платежу змінюється на різницю між відхиленням цін і курсів.
4. Компенсаційна угода для страхування валютних ризиків при кредитуванні: сума кредиту узгоджується з ціною у визначеній валюті (може використовуватися кошик валют) товару, що поставляється в рахунок погашення кредиту.

Сьогодні валютні застереження як метод страхування валютних ризиків експортерів і кредиторів поступово замінюється сучасними методами страхування: валютними опціонами, форвардними валютними операціями, валютними ф'ючерсами, міжбанківськими операціями "своп".

Валютний опціон — угода між покупцем опціону і продавцем валют, що надає право покупцю опціону купувати або продавати валюту за визначеним курсом протягом обумовленого часу за винагороду, що сплачується продавцю. Валютні опціони застосовуються, якщо покупець опціону прагне застрахувати себе від втрат, пов'язаних зі зміною курсу валюти.

Крім опціонів на купівлю і продаж валют застосовуються опціони на купівлю цінних паперів. Опціон на купівлю цінних паперів — угода, за якою покупець опціону одержує право купувати або продавати певні цінні папери за курсом опціону протягом визначеного часу, сплативши при цьому премію продавцю опціону. Опціон на купівлю цінних паперів використовується тоді, коли інвестор хоче застрахуватися від падіння курсу цінних паперів, у яких він інвестує свої засоби.

Особливістю опціону, як страхової угоди, є ризик продавця опціону, що виникає внаслідок перенесення на нього валютного ризику експортера або інвестора. Неправильно розрахувавши курс опціону, продавець ризикує зазнати збитків, що перевищать отриману ним премію. Тому продавець опціону завжди прагне знизити його курс і збільшити премію, що може бути неприйнятним для покупця.

Форвардна валютна операція — продаж або покупка певної суми валюти з інтервалом за часом між укладанням і виконанням угоди за курсом дня укладання угоди. Форвардні валютні операції здійснюються поза біржею. Сторонами форвардної угоди зазвичай виступають банки і корпорації. Форвардні валютні операції використовують також імпортери. Якщо очікується зростання курсу валюти, у якій імпортер здійснює платежі за контрактом, то імпортеру вигідно купити цю валюту сьогодні за курсом форварда, навіть якщо він вищий за реальний ринковий курс, але при цьому захистити себе від ще більшого зростання курсу цієї валюти на день платежу за контрактом.

Форвардні валютні, кредитні й фінансові операції є альтернативою для біржових ф'ючерсів і опціонних операцій. Валютний ф'ючерс — термінова біржова угода, що є угодою купівлі-продажу певної валюти за курсом, зафіксованим на момент укладання угоди, з виконанням через визначений термін. Відмінність валютних ф'ючерсів від операцій "форвард" полягає в тому, що:

— ф'ючерси — це торгівля стандартними контрактами;

— обов'язковою умовою ф'ючерсу є гарантійний депозит;

— розрахунки між контрагентами здійснюються через клірингову палату при валютній біржі, що виступає посередником між сторонами й одночасно гарантом угоди.

Перевагою ф'ючерсу перед форвардним контрактом є його висока ліквідність і постійне котирування на валютній біржі. За допомогою ф'ючерсів експортери мають можливість хеджування своїх операцій.

Одночасно з хеджерами на біржі активно діють валютні спекулянти. З погляду техніки їхні дії аналогічні діям хеджерів, але спекулянти несуть ціновий ризик, тому що нічого не страхують. Світовий досвід розвитку ф'ючерсної торгівлі показав, що повноцінний і значний за обсягом ф'ючерсний ринок не може складатися з одних спекулянтів. У цьому випадку середній прибуток від операцій кожного гравця (за статистикою великих чисел) дорівнював би нулю на тривалому відрізку часу, і ринок швидко б прийшов до виродження. Реальний потік пропозицій і попиту на ф'ючерсний ринок забезпечують насамперед хеджери. Правда, тут є проблема: інтереси клієнта, що хеджує угоду, і його брокера є протилежними. Брокер зацікавлений продати ф'ючерс, куплений за мінімальною ціною і отримати прибуток. Хеджер, навпаки, зацікавлений зберегти дешевий ф'ючерс при зростанні біржового курсу аж до розрахункового дня, тому що він гарантує стабільність його прибутку за товарним контрактом. При цьому, якщо хеджер сам виходить на ринок, то його дії не спрямовані на одержання прибутку від термінових угод і угод із реальною валютою. У цьому випадку професійні спекулянти, що ретельно відслідковують ринок і значні засоби для здійснення гри, можуть перегравати хеджерів, що веде до виникнення додаткових валютних ризиків і збитків для останніх там, де, по ідеї, ці збитки мають страхуватися. Світова практика виробила спеціальні заходи захисту хеджерів шляхом установлення жорстко регламентованих правил торгів на біржі.

У світовій практиці заборонено внесення страхового депозиту під відкриті позиції фінансовими інструментами і дозволяється тільки внесення депозиту грошима. Основні центри торгівлі фінансовими ф'ючерсами — традиційні термінові товарні біржі: біржа Чикаго і Нью-Йорка; ними торгують також на біржах Лондона, Сінгапура, Сіднея. Регулювання ф'ючерсних операцій покладено в основному на керівництво бірж, а також на центральні банки і міністерства фінансів.

Для страхування зовнішньоекономічних угод використовуються також операції "своп", які поєднують готівкову купівлю-продаж з одночасним укладанням угоди на певний строк. Існує декілька типів операцій "своп": валютні, процентні, боргові, із золотом і їх різні поєднання. Валютна операція "своп" — це купівля іноземної валюти на умовах "spot" в обмін на вітчизняну валюту з подальшим викупленням. Угоди "своп" зручні для банків, тому що не створюють непокритої валютної позиції — обсяги вимог і зобов'язань банку в іноземній валюті збігаються. Цілями операцій "своп" можуть бути:

- придбання необхідної валюти для міжнародних розрахунків;
- здійснення політики диверсифікації валютних резервів;
- підтримка визначених залишків на поточних рахунках;
- задоволення потреб клієнта в іноземній валюті тощо.

Угоди "своп" особливо активно укладають центральні банки. Вони використовують їх для тимчасового підкріплення своїх валютних резервів у періоди валютних криз і для проведення валютних інтервенцій. Угоди "своп" з золотом проводяться аналогічним способом: метал продається на умовах готівкового продажу й одночасно викуповується з платежем через визначений термін. Операції "своп" з валютою і золотом означають тимчасовий обмін активами, з процентами і борговими вимогами — остаточний обмін. Сутність операцій "своп" з процентами полягає в тому, що одна сторона зобов'язується виплатити іншій проценти за ставкою LIBOR в обмін на одержання платежів за фіксованою ставкою. Виграє та сторона, що не помилилася в прогнозуванні ринкової процентної ставки. Операції "своп" із борговими зобов'язаннями полягають у тому, що кредитори обмінюються не тільки процентними надходженнями, але і всією сумою боргу клієнта. Операції "своп" з валютою і процентами іноді поєднуються: одна сторона виплачує проценти за плаваючою процентною ставкою в доларах США в обмін на одержання процентних платежів за фіксованою ставкою в євро.

До операцій "своп" на фінансових ринках близькі за змістом так звані операції "репо", які засновані на згоді учасників угоди про зворотнє викуплення цінних паперів. Угода передбачає, що одна сторона продає іншій пакет цінних паперів визначеного розміру із зобов'язанням викупити його за заздалегідь визначеною ціною. Іншими словами, одна сторона кредитує іншу під заставу цінних паперів. Операції "репо" бувають декількох видів. "Репо з фіксованою датою" передбачає, що позичальник зобов'язується викупити цінні папери до заздалегідь визначеної дати. Операції "відкриті репо" передбачають, що викуплення цінних паперів може бути здійснене у будь-який час або в будь-який час після визначеної дати. За допомогою операцій "репо" тримачі великих пакетів цінних паперів одержують можливість більш ефективно розпоряджатися своїми активами, а банки й інші фінансові інститути одержують ще один інструмент управління ліквідністю.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для самостійної роботи:

Теми семінарських (практичних) занять		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце і роль страхування в системі міжнародних економічних відносин Розкрити сутність, зміст та види страхування. Визначити схему процесу страхування, функції, основні риси страхового пулу, соцстрахування, подвійного страхування, взаємного страхування.	2
2	Страхування валютних та фінансових ризиків зовнішньоекономічних операцій. Розкрити умови виникнення валютних ризиків у експортера та імпортера. Охарактеризувати методи зниження рівня валютного та фінансового ризику. Класифікація валютних оговорок.	2
3	Страхування іноземних інвестицій. Страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері. Розкрити сутність страхування делькреде, депозитів, іноземних інвестицій. Діяльність МІГА. Визначити особливості та умови страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.	2
4	Організаційна структура процесу страхування. Системи страхової відповідальності. Франшиза. Класифікація систем відповідальності. Дати визначення умовної та безумовної франшизи. Охарактеризувати інтегральну та ексцедентну франшизу. Визначити характерні риси організаційної структури процесу страхування. Дати визначення поняттям: ситуація ризику, кумуляція ризику, страховий внесок, страховий тариф, постнумерандо, нетто-ставка, брутто-ставка, страховий збиток. Класифікація страхових внесків.	2
5	Морське страхування. Транспортне страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Визначити особливості транспортного страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Документи, що використовуються у міжнародних перевезеннях. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень. Об'єкт морського страхування. Страхування карго, каско. Відповідальності судновласника. Випадки звільнення страховика від відповідальності при страхування судна та вантажів.	2
6	Страхування відповідальності учасників зовнішньоекономічної діяльності. Перестрахування та його роль у міжнародних економічних відносинах. Страхування відповідальності автоперевізників перед митними органами. Страхування відповідальності залізничних доріг. Міжнародна класифікація страхування видів авіаційної відповідальності. Розкрити сутність перестрахування. Структура процесу перестрахування та ретроцесії. Охарактеризувати методи перестрахування. Різновидність угод перестрахування.	2
	Разом	12

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кільк. год.
1	Організаційна структура процесу страхування. Визначити характерні риси організаційної структури процесу страхування. Дати визначення поняттям: ситуація ризику, кумуляція ризику, страховий внесок, страховий тариф, постнумерандо, нетто-ставка, брутто-ставка, страховий збиток. Класифікація страхових внесків.	9
2	Типові угоди у страхуванні зовнішньоекономічної діяльності. Визначити структуру контракту про страхування зовнішньоекономічної діяльності. Види контрактів, умови страхування за видами перевезень.	9

3	Системи страхової відповідальності. Франшиза. Класифікація систем відповідальності. Дати визначення умовної та безумовної франшизи. Охарактеризувати інтегральну та ексцедентну франшизу.	9
4	Страхування туристів. Назвати види страхування туристів. Визначити сутність поняття ассітанс. Охарактеризувати страхування громадянської відповідальності власників автотранспорту.	9
5	Транспортне страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Визначити особливості транспортного страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Документи, що використовуються у міжнародних перевезеннях. Назвати системи світових транспортних комунікацій. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень.	9
6	Страхування відповідальності учасників зовнішньоекономічної діяльності. Страхування відповідальності автоперевізників перед митними органами. Страхування відповідальності залізничних доріг. Міжнародна класифікація страхування видів авіаційної відповідальності.	9
	Разом	54

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестатійного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни:

Варіант 1.

1. Розкрити сутність, зміст та види страхування.
2. Визначити особливості транспортного страхування вантажів у міжнародному товарообороті.

Варіант 2.

1. Визначити схему процесу страхування, функції,
2. Діяльність МІГА.

Варіант 3.

1. Визначити основні риси страхового пулу,
2. Страхування відповідальності судновласника.

Варіант 4.

1. Визначити основні риси сострахування.
2. Документи, що використовуються у міжнародних перевезеннях.

Варіант 5.

1. Розкрити сутність подвійного страхування,
2. Страхування відповідальності залізничних доріг.

Варіант 6.

1. Розкрити сутність взаємного страхування.
2. Страхування відповідальності автоперевізників перед митними органами.

Варіант 7.

1. Розкрити умови виникнення валютних ризиків у експортера та імпортера.
2. Міжнародна класифікація страхування видів авіаційної відповідальності.

Варіант 8.

1. Охарактеризувати методи зниження рівня валютного та фінансового ризику.
2. Класифікація систем відповідальності.

Варіант 9.

1. Класифікація валютних оговорок та випадки їх використання.
2. Об'єкт морського страхування.

Варіант 10.

1. Розкрити сутність страхування делькреде.
2. Різновидність угод перестрахування.

Варіант 11.

1. Розкрити сутність страхування депозитів.
2. Дати визначення умовної та безумовної франшизи.

Варіант 12.

1. Особливості страхування іноземних інвестицій.
2. Випадки звільнення страховика від відповідальності при страхування судна та вантажів.

Варіант 13.

1. Визначити особливості та умови страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.
2. Визначити структуру контракту про страхування зовнішньоекономічної діяльності.

Варіант 14.

1. Охарактеризувати інтегральну та ексцедентну франшизу.
2. Сутність та особливості страхування карго.

Варіант 15.

1. Визначити характерні риси організаційної структури процесу страхування.
2. Види страхування туристів.

Варіант 16.

1. Класифікація страхових внесків.
2. Види контрактів, умови страхування за видами перевезень.

Варіант 17.

1. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень.
2. Сутність та особливості страхування каско.

Варіант 18.

1. Розкрити сутність перестрахування.
2. Охарактеризувати страхування громадянської відповідальності власників автотранспорту.

Варіант 19.

1. Структура процесу перестрахування та ретроцесії.
2. Випадки та умови виплат збитків за часною аварією.

Варіант 20.

1. Охарактеризувати методи перестрахування.
2. Випадки та умови виплат збитків за загальною аварією.

**Перелік питань для підсумкового контролю
з дисципліни «Страхування у міжнародному бізнесі»**

1. Розкрити сутність, зміст та види страхування.
2. Визначити схему процесу страхування, функції,
3. основні риси страхового пулу, соцстрахування, подвійного страхування,
4. взаємного страхування.
5. Розкрити умови виникнення валютних ризиків у експортера та імпортера.

6. Охарактеризувати методи зниження рівня валютного та фінансового ризику.
7. Класифікація валютних оговорок.
8. Розкрити сутність страхування делькреде, депозитів, іноземних інвестицій.
9. Діяльність МІГА.
10. Визначити особливості та умови страхування експортних кредитів у зовнішньоекономічній сфері.
11. Класифікація систем відповідальності.
12. Дати визначення умовної та безумовної франшизи.
13. Охарактеризувати інтегральну та ексцедентну франшизу.
14. Визначити характерні риси організаційної структури процесу страхування.
15. Дати визначення поняттям: ситуація ризику, кумуляція ризику, страховий внесок, страховий тариф, постнумерандо, нетто-ставка, брутто-ставка, страховий збиток.
16. Класифікація страхових внесків.
17. Визначити особливості транспортного страхування вантажів у міжнародному товарообороті. Документи, що використовуються у міжнародних перевезеннях.
18. Особливості страхування зовнішньоторговельних вантажів за видами перевезень.
19. Об'єкт морського страхування.
20. Страхування кargo, каско.
21. Відповідальності судновласника.
22. Випадки звільнення страховика від відповідальності при страхування судна та вантажів.
23. Страхування відповідальності автоперевізників перед митними органами.
24. Страхування відповідальності залізничних доріг.
25. Міжнародна класифікація страхування видів авіаційної відповідальності.
26. Розкрити сутність перестрахування.
27. Структура процесу перестрахування та ретроцесії.
28. Охарактеризувати методи перестрахування.
29. Різновидність угод перестрахування.
30. Визначити структуру контракту про страхування зовнішньоекономічної діяльності.
31. Види контрактів, умови страхування за видами перевезень.
32. Назвати види страхування туристів.
33. Охарактеризувати страхування громадянської відповідальності власників автотранспорту.

4. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):

Варіант 1

1. Теоретичне питання (10 балів)
2. Теоретичне питання (10 балів)
3. Тести (5 x 4 = 20 балів):

Возможность наступления страховых случаев в будущем, при которых выплачивается страховое возмещение – это:

А) страховой случай	В) условная возможность
Б) вероятность	Г) косвенная вероятность

Умышленное причинение ущерба объекту страхования, в частности судну или грузу, членами экипажа судна или его капитаном – это:

А) абандон	В) баратрия
Б) аддендум	Г) рабатт

Плата за страхование, которую страхователь обязан внести страховщику в соответствии с договором страхования или законом – это:

А) взнос	В) транш
Б) франшиза	Г) платеж

